

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročaini, oznanila in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odprte reklama-
cije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo:
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu.

Pismom, ki zahtevajo odgovor,
naj se priden
primerna poštna
znanka.

Na anonimne dopise se ne oziramo.

Nefrankozna pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osvo pisane knjige
se ne vračajo.

Št. 51.

„Rimskemu Katoliku“ v odgovor.

Dr. Mahnič posvetil je II. in III. zvezek letošnjega „Rimskega katolika“ deloma slov. učiteljstvu. Ko je v drugem zvezku neusmiljeno obsodil vzgojo narodnega učiteljstva, in ko je duševnega velikana dr. Lindner-ja prekrstil v popolnega brezverca, spravil se je v tretjem zvezku na slov. učiteljstvo, posebno na učitelje „zaveznike“. Predbaciva jim nevednost, brezverstvo ter jih denuncira kot državi nevarne panslaviste, vse to pa z jasno namero, zagnati med slov. učiteljstvo klin in ga, ako le mogoče razdvojiti. Prepričani smo, da mu je izpodletel popolnoma ta poskus, in da bode uspeh ravno obraten! Učitelji, ki še niso „zavezniki“, oklenili se bodo po geslu našega presvitlega cesarja „viribus unitis“ sedaj gotovo „Zaveze“.

Dokazovanje dr. Mahnič-a je pa poysem iz zadnjih dveh letnikov „Popotnik-a“ jednostavno; iztrgal je iz zveze posamezne stavke, katere potem na vse strani pretegnje in zavija, *) nazadnje vzame na pomoč vero, papeža in škofe — in dokazovanje je gotovo; on je napravil iz učiteljev, kar se mu poljubi.

Nedostaja nam časa na vse neslanosti odgovarjati; pogovorili bodemo le nekatere temeljne točke. Govoriti hočemo, kolikor mogoče jasno, to pa s tem namenom, da se razumemo s slovenskim duhovenstvom, s katerim je nam učiteljem skupno delovati na izobrazbi naroda.

1. dr. Mahnič nam predbaciva, da stojimo na nekrščanskem, liberalnem stališču. Jaz pa trdim, da nam je stališče krščansko, in ravno ker nam je krščansko, nam je tudi liberalno. Krščansko je naše stališče, ker hoče slovensko učiteljstvo vse pridobitve krščanstva ohraniti slovenskemu ljudstvu. Naše stališče je pa tudi liberalno, kakor ga tudi ni bolj liberalnega naroda, kakor je narod slovenski. Liberalizem namreč ne nasprotuje krščanstvu, liberalizem je le jeden znak krščanstva. Liberalen pomeni toliko, kakor darežljiv, radodaren, dobrotljiv, milostljiv, dober, blag, brez predsodka — in v tem smislu je slovenski narod liberalen, in v tem smislu je tudi liberalno slovensko učiteljstvo. Liberalizem pričinja se s Kristom, ker prej vladal je despotizem. Da je pa nam stališče ob jednom tudi učiteljsko, ter da se potegujemo tudi za to, zboljšati si svoje materijalno stanje, kdo nam more šteti to v zlo? Naše materijalno stanje je v primeri z drugimi stanovi itak tako slabo, da se moramo res čuditi, kako je možno, da se najde čudak, ki nas zavida za to malo, kar imamo.

Naše delovanje vršimo učitelji na krščanski podlagi. Ako tudi nimamo na jeziku vedno Boga in vero, vendar nam je na tem, da vzgajamo otroke na krščanski podlagi.

*) „...Kar je belo, vidi črno, kjer je čistost vidi podlost...“

Nobeden slovenski učitelj ne bode nikedar pozabil, da je slovenski narod katoliški narod, in da bi ne bilo za njega večje nesreče, kakor če bi se versko razdvojil; imamo v tej zadevi prebitke izkušnje pri bratskem nam narodu, pri srbo-hrvatskem. In ker je to prepričanje slovenskim narodnim učiteljem vodilo, bodemo v tem smislu tudi vsikdar delovali.

Sicer smo pa pri zadnjem glavnem zborovanju tudi jasno izjavili, da stojimo na krščanskem stališču. Vaši zlobni napadi na slov. učiteljstvo nas so primorali, da smo izpregovorili, in tedaj se je brez ugovaranja jednoglasno sprejel stavek: „Iz verskih, narodnih in patrijotičnih ozirov želimo in hočemo z duhovenstvom složno delovati“. Ako smo se pa ob enem izrazili, da se hočemo braniti zlobnih napadov na slov. učiteljstvo, kakor jih n. pr. priobčuje dr. Mahnič v stari „Soči“, nismo se nikakor pregrešili proti svojemu krščanskemu stališču, ker Vaše stališče ni krščansko, temveč nekrščansko. Nekrščansko je, rezati nežnjemu spolu jezike; *) nekrščansko je, imeti takov napuh, kakor ga imate Vi, misleči, da razumete vsako stvar najboljše; nekrščansko je, črniti svoje duhovne brate in jih obirati ter brati iz njihovih krasnih duševnih proizvodov stvari, katerih se normalno misleči človek niti v sanjah ne domisli; nekrščansko je, vsako gibanje slovenskega naroda, vsako narodno veselico denuncirati kot veri in državi nevarno; nekrščansko je — — — pa kaj naj mnogo navajam? Kristus učil je ljubezen, Vi pa oznanjujete sovraštvo, in strast se čita na vsaki strani Vašega „Rimskega Katolika“.

2. Dr. Mahnič nam očita, da se učitelji premalo pripravljamo za svoj poklic, ter da hočemo popolnoma neodvisni biti ne le od duhovnikov in cerkve, temveč tudi od vsakterih drugih oseb, ki niso ali učitelji sami ali pa ne izhajajo neposredno iz ljudskega učiteljstva.

Ne bodemo trdili, da je pripravnica, kakoršna je sedaj, vže dovršena; vendar pa moramo priznati, da se sedanji učitelji vsaj od daleč bližamo idealu, katerega zahtevamo od narodnega učitelja. Ker uvidimo, da še nismo popolni, da nam še mnogo manjka, prizadevamo se vsak po svoje, dopolniti svojo izobrazbo. Prišel bode tudi čas, ko se bodemo učitelji potegovali za to, da se izobrazba učiteljev podaljša za nekaj let; prepričani pa smo, da bodete potem Vi prvi, ki se bodete oglasili proti. No pa tudi štiriletno šolanje za svoj poklic je že nekaj, posebno če pomislimo, da je velika večina učiteljev dovršila vsaj spodnjo gimnazijo ali realko, ali pa meščansko šolo; nekateri učitelji imajo celo po 5, 6, 7 in 8 šol, nekateri tudi maturo, so pa tudi taki učitelji, ki so dovršili visoke šole. Po tem takem vendar nismo take duševne reve, kakoršne nas račite slikati Vi, visokoučeni gospod doktor! Radi tega si pa tudi dovoljujemo trditi, da smo v šolskih stvareh strokovnjaki mi. In oporekajte, kakor hočete, stavku: „Metodika nove šole je dandanes tako velikansko napredovala, da zahteva za se posebnega pouka“, stavek ostane vendar resničen; metodike se mora vsakdo učiti, kateri jo hoče znati. In tudi splošna pravila o metodiki ne zadostujejo; treba je, se učiti metodike vsakega predmeta posebej. In ker se bogoslovci ne učé metodike v navedenem smislu, zato je tudi popolnoma upravičena trditev in nima v sebi nič žaljivega za duhovenstvo, da je duhovnik kot tak, ki se ni posebej pripravljaj za pouk v narodni šoli, nesposoben za učitelja v narodni šoli. Govorim tukaj iz izkušnje. Ne bodem se hvalil ali povzdigoval: dovršil sem visoke šole in bil na glasu kot izvrsten matematik skoz celo gimnazijo in tudi na univerzi; a prišedši v prvi razred narodne šole moral sem se uro za uro, dan za dnevom pripravljati za pouk v računstvu. In kakor je z računstvom, tako je z vsakim drugim predmetom. Sicer pa uvidijo potrebo posebne priprave za učiteljski stan tudi duhovniki sami; kjer imajo redovniki narodno šolo, so vsi učitelji izprašani iz predmetov narodne šole.

*) Ste-li mislili, ko ste zapisali ta stavek, na svojo mater?!

Ako je za učitelja sposoben le tisti, ki se je pripravil za svoj učiteljski stan, je popolnoma umevno, da mora tudi nadzornik popolnoma več biti metodike v narodni šoli. Nadzornik naj ne bo le nekak strah za učitelja, nadzornik naj bo učitelju tudi učitelj, ki mu s prijateljsko besedo pokaže, kako bi bil to ali uno stvar lahko boljše povedal. Utemeljena je toraj zahteva narodnih učiteljev po nadzornikih strokovnjakih. S tem pa nikakor niso duhovniki izključeni od nadzorništva. Pripravljajte se za pouk v narodnih šolah ter podvrzite se dotičnim izpitom, in poučujte še nekoliko let na kaki narodni šoli; dobro! pa boste sposobni za nadzorstvo. Izpiti Vam ne bodo delali itak nobene preglavice; saj nosite, po Vašem mnenju, velenični gospod doktor, to v mezincu, kar imamo mi narodni učitelji v svojih glavah. Treba le poskusiti in pokazati, kakšen duševen velikan ste proti nam učiteljem. Dokler pa tega djanstveno ne dokažete, trdili bodemo vedno: v narodni šoli smo strokovnjaki učitelji; in ne bodemo nehali zahtevati za nadzornike tudi strokovnjake.

3. Dr. Mahnič nam jemlje za zlo, da učitelji pišemo in beremo ter podpiramo „Popotnik-a“, „Slovenski Narod“, „Slovanski Svet“ in „Edinost“ (na „Novo Sočo“ je pozabil!), ker baje ti listi pišejo za razkol in proti avstrijskemu čutu, ter kliče na pomoč zoper take učitelje šolska oblastva. Ta pisava obsoja se sama ob sebi.*) Govoril sem že zgoraj, da bi bil razkol največa nesreča za Slovence, in da se bodo učitelji vedno prizadevali, ohraniti Slovincem veroizpovedanje, prejeto po sv. Cirilu in Metodu. Ako bi se pa, kar Bog obvari, začel širiti razkol mej Slovenci, zakrivil tega ne bode ne „Narod“, ne „Slovanski Svet“, ne „Edinost“, ne „Nova Soča“; zakrivil bi to „Rimski Katolik“ in listi, pisani v njegovem duhu.

Da pa skušate omadeževati patrijotizem slovenskih učiteljev — za to imamo slovenski učitelji le pomilovanje in zaničevanje. O tem nič več!

4. Dr. Mahnič govori z nekako zaničljivostjo o napredku učiteljev „zaveznikov“. Posebno hoče dovtipen biti in se norčuje iz stavka: „Obranimos si trdno prepričanje, da svet neprestano napreduje, in da nam baš svetovni napredek pripomore k boljši bodočnosti“ ter imenuje ta stavek jedno izmed toliko fraz, s katerimi zavezniki sami ne vedó, kaj so hoteli reči; ob jednom pa zatrjuje, da te fraze — prosim naj se pomisli, da je velenični gospod doktor ravno preje trdil, da učitelji ne vemo, kaj smo hoteli reči — da te fraze pričajo, da v zaveznikih krščanska zavest čedalje bolj zatemnuje. Papir je zares potrpežljiv, da prenaša toliko nezmisel. Da govorim z Vami, velenični gospod doktor, „človek bi se smejal, češ, to je zopet jedna od toliko fraz, s katerimi sami ne veste, kaj ste hoteli reči“, ko bi se človek ne žalostil preveč, videč, kako zlobno znate Vi zaviti misel, ki jo je zapisal dotični učitelj z najboljšim namenom, je-li v resnici v navedenem stavku napisana protikrščanska misel? Ali ni Kristus sam svoje učence razposlal z nalogo, da naj poučujejo vse narode? Ali ni hotel Kristus s tem izreči, da se naj vsi narodi učijo in s poukom napredujejo? Ali ni dovolj jasna prilika o gospodarju, hlapcih in talentih? Ali smemo s tem zadovoljni biti, kar smo podedovali od svojih pradedov? Nas ne uči ravno ta prilika, da naj na podedovanem temelju dalje zidamo, da naj napredujemo in in si skušamo priboriti boljšo bodočnost, ker z jednim talentom, katerega je gospodar

*) Kar se tiče „Popotnik-a“ — na tako podlo sumničenje nikdar ne bodemo odgovarjali, žal nam je prostora in celo črnila. Kako vže pravi Aškerc-ev Firdázi?

— — — — „Derviš Mahmud mi se smili, ker bolan je revež húdo. — Um mu je bolan.

Koran zmešal mu je glavo.

Dražiti pa greh bi bilo;

Zbolel svetec bi še huje:

Kdo ve kaj se je zgodilo?

hlapeu izročil, gospodar ni bil zadovoljen? Ni-li misel krasna in tudi krščanska: ker svet vedno napreduje (in da napreduje, vzrok je ravno krščanstvo), prišli bodo časi, ko bode med vsemi narodi vladal mir; prišli bodo časi, ko bode tudi Slovincem sijalo milejše solnce; prišli bodo časi, da bode le jeden hlev in jedna čreda? Kaj je tukaj protikrščanskega? In to na priliko je hotel izraziti z navedenim stavkom dotični učitelj; jaz vsaj razumem ga tako.

5. Dr. Mahnič uporablja za svoja dokazovanja kaj pogostoma pastirske liste, češ, škofje pravijo tako, dokazano je; kdor govori drugače, je heretik, anathema sit!

Tudi to se mi zdi potrebno nekoliko osvetiti in preiskavati, je-li dr. Mahnič pastirskih listov in škofovskih izrekov ne zlorablja za svoj namen. Jaz mislim tukaj posebno na pastirske liste, ki se bavijo z narodno šolo, posebno pa še zadnji pastirski list vseh avstrijskih škofov. Mej drugimi zahtevajo škofje: učenci morajo biti ločeni po veroizpovedanju; učitelji morajo biti istega veroizpovedanja, kakor učenci; šolske knjige morajo biti pisane v krščanskem duhu. Vprašam, se-li kje nahaja slovenska narodna šola, kjer bi bili učenci različne vere? dobite na celem Slovenskem učitelja, ki bi ne bil katoliške vere? ali niso ravno slovenske šolske knjige pisane popolnoma v katoliškem duhu? In vendar so tudi te zahteve podpisali slovenski škofje. Ali so pa morebiti slovenski škofje sè svojimi podpisi hoteli izreči, da vladajo na Slovenskem tudi slične razmere, katere bi trebalo premeniti? Ne, in nikakor ne! Slovenski škofje so podpisali z drugimi škofi dotični pastirski list kot avstrijski knezi, kot pairi (peri) gospodske zbornice in so hoteli izreči, kjer ne vladajo take razmere, tam se naj predrugačijo. Na Slovenskem so pa razmere popolnoma normalne, toraj tudi ni treba predrugačbe — namreč kar se verske vzgoje tiče. Veliko zaslugo bi si v tej zadevi izstekel slovenski škof, ki bi hotel odločno spregovoriti, oziraje se pa samo na slovensko narodno šolstvo.

6. Ponavljam: Učitelji stojimo na krščanski podlagi ter želimo iz verskih, narodnih in patrijotičnih ozirov skupno delovati z duhovniki na izobrazbi slovenskega naroda, da mu bode mogoče tekmovati z drugimi narodi, stoječimi na višnji stopinji kulture. Učitelji smatramo tudi vzgojo in pouk za dovolj važna predmeta, da zahtevamo od vsakega, ki hoče ali naše otroke vzgojevati in poučevati, ali pa vzgojo in pouk nadzorovati, da mora popolnoma več biti pedagogike in metodike.

Za sklep obračam se na vse trezno misleče duhovnike, obračam se posebno na Vas duhovnike, ki ste bili ali osebni prijatelji Dr. Lindner-ju*), ali pa ki ste imeli srečo, kot učenci poslušati preblagega moža, da se domislite, je-li dr. Lindner kedaj žalil Vaš verski čut, ali če je katerega od Vas pohujšal; obračam se pa tudi na Vas duhovnike, s katerimi sem se složno boril proti našemu skupnemu sovražniku; na Vas vse se obračam, proseč Vas: Zakličite vendar jedenkrat krivemu preroku v Gorici „stoj! z adosti nesloge in sovraštva si že zasejal!“ Vsem duhovnikom pa, ki pošiljate zaupnice dr. Mahnič-u, katerim pa Goriške razmere niso dovolj znane, naj povem, da zastopa dr. Mahnič na Goriškem politično stranko, kateri je ogrnil plašč „Rimskega Katolika“; povem naj pa tudi, da je v nasprotnem taboru jako mnogo odličnih duhovnikov in slučajno velika večina učiteljev.

Krško, meseca septembra 1890. leta.

Dr. Tomaž Romih,

predsednik „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

*) Tudi temu duševnemu velikanu podtika dr. Mahnič nekrščanske nazore.

Andrej Praprotnik.

Že takrat, ko je bil vrli učitelj, gospod Matej Močnik stalno upokojen, čutili smo bridko zgubo, ki nas je zadela; zapustil nas je mož, ki je neustrašeno stal na braniku našega narodnega šolstva ob času krute sile in krutega pritiska. Toda tolažili smo se s tem, da imamo med nami drugega moža, ki je bil jednako njemu vedno naš prvoboritelj in dober prijatelj vsem slovenskim učiteljem; a tudi ta, namreč vodja gospod A. Praprotnik vzel je koncem preteklega šolskega leta za vselej slovo od učiteljskega stanu, od dragih mu sotrudnikov.

Z upokojenim gospodom Andrejem Praprotnik-om zgubili smo moža, ki je ob času najhujega pritiska neustrašeno vstrajal pri slovenskem učiteljskem društvu ter vzpodbujal malo krdelce zatiranega slovenskega učiteljstva k vztrajnosti in delavnosti.

Niso še pomrli oni učitelji z dežele, ki so zahajali k občnim zborom slovenskega učiteljskega društva v tistih časih. Ti šolniki so živa priča jeklenega, neupogljivega značaja sedaj od nas se poslavljaajočega Andreja Praprotnik-a. Oni so živa priča, da mu takrat niso cvetele rožice, da so mu pretili od vseh strani pogubonosni oblaki.

Tisti časi so minoli. Ostal je le spomin na-nje, in kakor njemu, tako tudi vsem takrat mu zvestim sladka zavest, da v njihovih vrstah ni bilo strašljivca, ni bilo odpadnika.

To bodi mu ponos! Bodi mu pa tudi zagotovilo, da ga bodemo vedno zvesto posnemali ter krepko nadaljevali započeto delo na polju narodnega šolstva, na polju probuje narodnega učiteljstva!

Poslavljam se danes od njega s presrečno željo, da bi mu Bog dal uživati pošteno zasluženi pokoj še mnogo let ter dočakati onih srečnih časov, ko bode vse slovensko učiteljstvo prešinjeno za blagor naroda istim duhom, kakor je bil on ves čas njegovega uzornega službovanja na polju slovenskega ljudskega šolstva. X.

Petje.

(S posebnim ozirom na pouk petja v ljudski šoli.)

(Za nagrado.)

(Konec.)

III.

Petje moremo poučevati na dva načina: „na uho“ ali po posluhu in pa po notah ali sekiricah. Namen naš v tej razpravi govoriti je o prvem načinu, namreč o pouku petja „na uho“. Kajti po določilih naših učnih načrtov učiti je na eno-, dvo-, tri-, in štiri-razrednicah petje „na uho“. K večemu bi se poučevalo o glaskah kaj na tro- in štiri-razrednicah. S tem res ni rečeno, da se petje po glaskah učiti ne sme; — ako so razmere ugodne takemu pouku, naj se le upelje, škodovalo ne bode. Vendar se v obče rabi le prvi način poučevanja in tudi tako se dá veliko doseči, ako pravilno postopamo.

V to je pa najprej potreba, da je učitelj sam več in zmožen petja. Dandanes sta godba in petje tako razširjena, da si skoraj ne moremo misliti izobraženega človeka, ki bi mu bila glasba neznana. Zato se tirja po vsej pravici, da zna tudi učitelj kak instrument ali da je vsaj pevec. Saj bi sicer inace ne mogel poučevati petja. Ravno vsled tega se uče učiteljski pripravniki tudi petja in glasbe sploh, — zdi se mi celo, da jako premalo.*) Po drugi strani pa tudi dobro vem, kako malo se nekateri učitelji — in teh

*) Znane so mi bile in so mi gledé tega razmere koparskega učiteljišča. ....

ni malo — brigajo ravno za glasbo. Pomislimo, da ne zahteva le šola od učitelja znanja v petju, ampak tudi narod željno pričakuje od njega, da mu daje pevske hrane, ki ga najbolj krepča in oživlja, najbolj budi in izobražuje. Nekje sem bral, da je že Luter rekel: „Ein Schulmeister muss singen können, sonst schau ich ihn nicht an!“ A to le mimogredé. Učitelji slovenski! Poprimite se glasbe, gojite petje, — ono Vam bo vedrilo tužne urice, ono Vas bo radostilo in kratkočasilo, ono Vam da veljavo in spoštovanje pri ljudstvu, — a narodu bo v spas in rešitev! —

Pri vsaki pesmi ločimo dvoje: tekst in melodijo, ali besede in napev. A če bi se prašali, kaj naj se v šoli poje, odgovoriti nam je, da moramo pri izbiranju pesmij paziti na besede in na napev. Tekst mora biti prikladen razmeram dotičnega kraja in primeren tudi dotičnim časom (kedaj se pesem uči in poje). Tekst bodi otrokom razumljiv, pa tudi zanimiv. Zato naj so besede že znane in pravilne, a predmet mikalem in pomenljiv. Predmet ali zadržaj pesmi naj je stalne vrednosti. Pesem, kojo se mladina nauči v šoli, ostane naj ji tudi za poznejša leta, za dom. Trditi smemo, da ostane večina šolskih pesmi le v — šoli. Redkokodaj in malokatero slišimo prepevati izven šole, le malo se jih udomači. Če to prikazen razmotrujemo nadrobneje, prepričamo se, da je temu skoraj gotovo vzrok le tekst. Lože se prezré kakovost melodije, nego-li teksta. Zato zopet opomnimo, da naučimo pesmi s takimi besedami, da bodo pozneje lahko popevali dvajsetletni fantje, kar zdaj poje šolska mladina. Ne mislimo pa s tem vseh pesmic, ampak vsaj nekaterih, sosebno onih, ki se učé v viših razredih ali oddelkih. Največ nam je biti pozornim poleg cerkvene za narodno, domovinsko pesem. Ta je stalne cene. Da se v šoli učé cerkvene, pobožne pesmi, to je potrebno že zato, da pojó otroci pri šolskih cerkvenih pobožnostih. Iz državnega in narodnega stališča pa nam je gojiti v šoli patrijotične, domovinske pesmi. Zakaj, lahko je umeti. —

Slovinci imamo mnogo pesmic za mladino in tudi več zbirk za šolo.*). Vsi niso zadovoljni z vsem, se vé, a vseh pesmic tudi ne moremo uporabljati iz že omenjenih razlogov. Vendar opomnimo sledeče:

Kakor narodne pesmi, imajo naj šolske napev enak za vse kitice, k večemu naj bi bili dve kitici v enem napevu. Ložje in bolj hitro se udomači ter priljubi tak napev, ki se ponavlja pri vsaki kitici. Saj vidimo, kakšne so narodne pesmi in po koliko kitice imajo. Take naj so tudi šolske pesmi, — saj želimo, da bi jih narod prisvojil. Skoraj v vseh zbirkah so tudi take pesmi, ki so posnete po narodnih, t. j. tekst je podložen kakej narodni melodiji. Že to, da sta tekst in melodija jedno, toraj neločljiva, že to se protivi takim preuredbam. Kako veljavo dobi taka pesem, ako jo mladina sliši popevati izven šole pri odraslih, a z drugimi besedami! Sramoval se bo peti jo, smešna mu postane, otrok je prevarjen, zato je več ne mara. Šolska pesem izgubi svojo veljavo zaradi narodne, a ta pa zaradi šolske. Ne dajajmo mladini ponarejenega blaga! — Nikakor pa ne prezirajmo takih narodnih ali v narodu udomačenih pesmij, kojih besede ali teksti dovoljujejo, da se lahko vpeljejo tudi v šolo.**). Take so celó primernejše, nego še neznane umetne šolske pesmi. No, o tem zadostuje to, kar smo rekli v obče. Vsak učitelj naj pri izbiranju pesmi pazi na razmere in okolščine svojih učencev in dotičnega kraja. Pozabiti ne smemo le tega, da kar učimo v šoli, biti mora tudi za življenje. Delajmo v to, da kar mladina poje, prepevajo naj tudi odrasli ljudje.

*) Priporočati je sledeče zbirke: Stegnar: „Šopek mičnih napevov.“ — Nedved: „Slavček“, I. in II. zvezek po 20 kr., III. po 30 kr. pri J. R. Milicu v Ljubljani. Majcen: „Šolske pesmi“, 3 stopnje po 15, 20 in 35 kr., pri T. Kaltenbrunner-j-u v Mariboru.

***) Po jezeru, — V dolinci prijetni, — Veselja dom, — Planinar, — Solnce čez hribček gre, — Večernica, — Lastovki v slovo, — Vse mine, — Ljubezen do domovine, — Bled, — Probratimija itd.

IV.

Po vsem tem, kar smo doslej razpravljali, prišli smo do vprašanja, kako naj se poučuje petje v ljudski šoli.*) Tu naj sledi nekaj pravil, ki se nikakor ne smejo prezirati: Učitelj mora se za pevski pouk pripraviti. Znati mora dobro besede in napev dotične pesmi na pamet; — to je pač lahko, ako doma nekolikokrat poskuša peti. Kakor drugod, treba tudi v petju stopati od lažjega do težjega, od znanega do neznanega. Da-si imamo za pevski pouk odločene posebne polure, prav je, če se petje goji v zvezi z drugimi predmeti. V prvih letih je najbolje, da ga menjavamo z nazornim poukom. Kadar prilika nanese, zapoje naj se primerna pesem tudi pri pouku drugih predmetov. Da pa vzbudimo pri otrokih zanimanje in veselje do petja, učiti nam je vedno obširneje in važneje tekste ter vedno bogateje melodije. Koliko časa naj se poje, to odvisi od razmer, koje so pri otrocih: z manjšimi učenci manj, z večimi delj časa, no nikakor ne čez pol ure. Sploh bodi petje otrokom nekako razvedrilo, nekako krepčilo po težjih predmetih, da tako mladina pozabi prejšnji trud ter se oživljena zadovoljno poda domov.

Kako se nauči otroke novo pesem? Učitelj prebere kitico dotične pesmi, raztolmači snov, zadržaj tekstov ter razloži pomen bolj nenavadnih ali pa neznanih besedij. Učenec prebere na tó ono kitico razločno, glasno, neprehitro in pravilno povdarja je. To ponavlja več učencev posamezno, pozneje po več njih skupaj, konečno pa vsi h kratu. — Za tem izprašuje učitelj učence o vsebini prebrane kitice, kar povejo prosto, s svojimi besedami. Ako se ozira pri tem tudi na slovnico, s tem le pridobi. Otroci se slednjič naučé tako celo pesem na pamet. Zdaj še le pride na vrsto melodija, namreč napev one pesmi. Učitelj koj iz začetka razdeli pesem in ob enem napev na več delov, se vé, takó da ima vsak del nekaj pomena, ne pa nesmisel. Potem zapoje en del polglasno, učenci pa pazljivo poslušajo. Ko učitelj ponovi, otroci že začno tiho za njim peti, t. j. posnemati poskušajo njegov glas. To se tolikokrat ponavlja, dokler ne znajo otroci tega oddela pesmi. Za prvim pride drugi, tretji del, dokler ne znajo otroci cele pesmice. Opomniti je, da moramo peti v taki visočini, da je petje nepresiljeno in v nekakih naravnih glasovih. Če je pesem za večino učencev previsoka ali prenizka, naj se transponuje. Naučena pesem mora se večkrat ponavljati. Ako so si otroci dobro prilastili melodijo, pojó se druge kitice. — Pri petju naj otroci pravilno stojé. Glavo naj držé lepo pokonci, ramena nazaj, roke na klop, prsa ven, noge nalahko vsaksebi, — vse pa prosto in nepretirano. Usta naj so ovalno odprta, kakor če bi izrekli n. pr. zlog „ga“, kajti če so usta napol zaprta ali celó zobje stisnjeni, ne more biti glas čist in lepodoneč. Dihanje bodi pri petju pravilno, ker tu rabimo večo množino izdiha, nego v navadnem govoru. Zato moramo pevaje globoko dihati. A tudi oddihljeji morajo biti o pravem času in na pravem mestu. Učence naj učitelj opozori, da so oddihljeji že nekako v tekstu samem določeni. Glavno pravilo je, da se ne sme z nepravilnim oddihanjem pačiti pomen besedij ali trgati izraz celih stavkov. Prav je, če se vsaka kitična vrstica poje za-se v enem odušku. Sicer nam že melodija sama podaja neke oddihljeje, znano pa je, da se moramo tudi vmes teh oddihati. Zato naj bi učenci zlasti v začetku zaznamovali si oddihljeje v pesmici, ker le potem bodo mogli lepo in z občutkom peti. — Da bi ne bil pevski pouk preveč mehaničen, da bi namreč vse petje ne bilo le nekako mehanično posnemanje, mora učitelj opozarjati otroke na visokost in dolgost glasov, ter kazati jim lepe in prijetne glasove. Otroci naj skušajo pogoditi z napevom to, kar izražajo besede. Le na ta način se jim bode glas pravilno razvijal in le tako se jim obudi veselje do lepega petja. Kajti pouk v petju nima le tega namena, da se otroci naučé neko število pesmij, temveč kakor smo rekli že s prvega; petje bodi obče vzgojevalno sredstvo, ki bode blagodejno upljivalo na otrokovo telo in na njegov duh.

*) Kakor že omenjeno, govoriti nam je tu le o pouku petja „na uho“ ali na posluš. Pisatelj te pravice hoče pri drugi priliki priobčiti v „Popotnik-u“ razpravo, kako se naj poučuje petje po notah.

Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole.

(Govoril pri II. glavni skupščini „Zaveze“ v Celju Fr. Praprotnik.)

(Dalje.)

In če se iz davne preteklosti ozremo v naše čase, tedaj bodemo tudi povsod opazili, da sloni blaginja narodov pred vsem na kmetijstvu in da je v tistih deželah občno blagostanje enakomerno razširjeno, v katerih se umno kmetijstvo skrbno goji in razvija in v katerih tudi kmetijstvu naklonjene vlade poljedelca na vso moč podpirajo.

Iz vsega tega pa sledi, da je sveta dolžnost vsakega državljana, vsakega pravega rodoljuba, da umno kmetijstvo podpira in pospešuje z vsemi svojimi telesnimi in duševnimi močmi. Kmetijstvo je nas vseh reditelj, pri kmetijstvu najde tudi večina ljudi svoj kos kruha. Komur je tedaj mar sreča človeštva, v komur srce goreče bije za srečo svojega bližnjega, komur je mar blagor domovine, kdor hoče povzdigniti njeno veljavo, čast in slavo, tisti bode vedno ostal največji prijatelj onih ljudi, ki so na grudo priklenjeni, ki nam sè znojem na čelu pridelujejo vsakdanji kruh. Tem ljudem v besedi in dejanju koristiti, štel si bode vsikdar v sveto dolžnost.

Ako pa današnje stanje našega kmetskega stanja nekoliko natančneje ogledamo, tedaj bodemo sè strahom opazili, da kmetski stan pri nas vedno bolj propada, da se čedalje bolj pogrezuje v neznosne dolgove, da se mej kmeti močno širi beda in ubožstvo, ki hudo razjeda še pred leti zdravo in krepko telo kmetskega stanu. Zato je pa tudi skrajni čas, da se temu zlu z vso močjo upremo, da uporabimo vsa le mogoča sredstva, da se ta grozna povodenj splošnega uboževanja prej ko slej zajezi in ustavi, da se skeleča in nevarna rana na telesu človeštva še pravočasno zaceli.

Uzroki, da kmetski stan propada, so različni, deloma le-ti izvirajo iz raznovrstnih novočasnih razmer in odnašajev, deloma pa leže tudi v kmetu samem. Med zvananje vzroke bi šteli premnoge vremenske nezgode, ki vsako leto mnogo pridelkov uničijo, potem veliko inozemsko konkurenco, pred vsem pa povsod prevladajoči kapital, ki dandanes žalibog tako kruto gospodari zlasti tudi med kmetskim stanom. Od te strani preti kmetu največja nevarnost in bati se je, da mu ne izpije poslednje kapljice krvi. Med notranjimi vzroki pa je nevednost našega oratarja na prvem mestu. Dognana in neovrgljiva resnica je namreč, da je naš kmet za svojim časom silno, silno zaostal. Med tem ko drugi narodi veselo napredujejo ter povsod v svojo korist uporabljajo pridobitve novejšega časa, hodi naš kmet še vedno po starem izhojenem potu, po tistem namreč, po katerem so hodili njegovi dedi in pradedi. Celo naravno je tedaj, da on sè svojimi pridelki nikakor ne more tekrovati z drugimi naprednimi narodi, ki vedó več in boljšega blaga pridelati, in da je tedaj prisiljen še to, kar ima, oddati za vsako ceno, ki se mu sploh ponudi. Pri vsem tem pa od dné do dné rastejo raznovrstne državne kakor tudi zasebne potrebe, kojim je tudi treba zadostovati. Vse to preti kmetski stan ugonobiti. Kdor namreč ne vé svoje zemlje umno obdelovati, kdor nima niti pojma o prirodnih zakonih, na katerih sloni umno kmetijstvo, kdor ne vé, kaj je narodno gospodarstvo, tisti mora vže zadovoljen biti, ako na svoji zemlji le toliko pridelá, da sebe in svoje za silo preživi. Dostikrat se pa tudi zgodi, da dotičnik, ko vidi, da trudapolno delo njegovih rok vendar le malo izdá, zgubi vse veselje do dela ter se potem potr in pobit popolnoma prepusti nemili osodi. Žalosten nasledek te obupnosti je pa navadno to, da morajo le-ti ljudje kmalu zapustiti svoj dom, in še žalostnejši, da tudi npravstveno propadejo ter število zločincev za nekaj glav pomnožijo. Takih pomilovanja in tudi vsega pomisleka vrednih izgledov se dandanes pač nikjer ne manjka. Povsod vidimo, kako gine iz kmetskih rok premoženje, vsak dan nam časo-

pisni prinašajo vesti o polomu poprej kedaj še trdnih kmetij. Tudi zelo obsežna zemljišča, na kojih je dostikrat jedna in ista rodovina po stoletja živela, in ki so daleč okrog slovela tako radi lepega premoženja, kakor še bolj radi poštenosti dotičnih ljudij, se temu polomu več ustavljati ne morejo. Mnogo se jih je že izročilo tujim rokam, dosti so jih grdo razkosali, drugi zopet pa vsak dan sè strahom in trepetom pričakujejo smrtnege udara.

Tako se neprestano množi množica, ki je brez vsakega imetja, in dosledno tudi vedno bolj gine telesna in duševna moč ljudstva, ki samo na sebi obupava ter se v tem obupu udava nesrečnemu in omamljivemu žganjepitju. Zato se pa tudi ni čuditi, da pri teh žalostnih razmerah pogubni nauki novošegnih prekucuhov že tudi med kmetskim ljudstvom najdejo svoje pristaše. Vse te prikazni nas morajo sè strahom napolnjevati, in potrebno je, da z vso resnobo premišljujemo, kako bi se dala nevarnost občega propada kmetskega stanu odvrniti. Naj bi vendar vsak spoznal, da ima vsak državni red v krepkem in zdravem kmetskem stanu najtrdnjšo oporo, da je ravno kmetski stan tisti, ki donaša za ohranitev, moč in razvijanje držav največje žrtve, tako na premoženju kakor na krvi, da je kmetski stan tisti mogočen steber, na katerem sloni vsaka dobro urejena družba. Krepak kmetski stan oživlja kupčijo, trgovstvo in obrtstvo ter je nekak posredovatelj med raznimi drugimi stanovi. Kjer toraj kmetski stan stoji na trdnih nogah, tam je omogočen tudi pošten napredek, tako v gmotnem kakor v duševnem oziru, tam se širi omika, tam evetó vednosti in umetnosti, tam se ustanovljajo raznovrstne človekoljubne naprave, kratko, krepak, zdrav in ponosen kmetski stan je glavna podlaga, je pogoj vsakega napredka, mirnega dela, dejanskega človekoljubja, je temelj trdne in stanovitne sreče človeške družbe. Kadar bode to spoznanje prešinilo srca vseh rodoljubov in naj si bodo katerega stanu koli, potem, tako se nadjam, našla se bodo tudi primerna sredstva, s katerimi bode mogoče kmetskemu stanu zopet opomoči.

V dosego tega vzvišenega smotra bodo pa morali vsi zato sposobni činitelji složno in skupno delovati. Na jedni strani bode treba dobrih in modrih zakonov, ki bodo po svoje skrbeli za ohranitev in prospah kmetskega stanu, z druge pa dobro premišljenega in temeljitega pouka v umnem kmetovanju. Na zakonodajstvo mi ne moremo uplivati ter prepustimo to dobri in blagi volji naših postavodajalnih zastopov. Kar se pa tiče kmetijskega pouka, sem pa tega mnenja, da zamoremo ravno mi, kojim je previdnost božja narod v odgojo in pouk izročila, mnogo pripomoči, da si ljudstvo sčasoma pridobi vseh tistih vednosti, ki so pri umnem kmetovanju neobhodno potrebne. Sedaj smo res s kmetijskim poukom pri nas jako slabo oskrbljeni. Med tem, ko se vsi drugi stanovi neprestano trudijo ter se ne ustrašijo nikakih žrtev, da ustanovljajo strokovne šole ter tako svojim stanovnikom nudijo ugodno priliko, da si prisvojé vseh tistih naukov, katere tirja od njih prihodnji poklic, pogreša kmetski stan popolnoma vse strokovne omike. Tako vidimo, da ravno tisti stan, ki je najštevilnejši in tudi najimunitnejši v državi, ki je skala, na kateri se razvija vsa človeška družba, tisti stan, ki vse druge redi in živi, ostaja brez vsega strokovnega pouka, kmetski stan je v tem oziru popolnoma zapuščen. Res, da imamo nekaj kmetijskih šol, pa le-te imajo na maso naroda tako malo upljava, da jih pač ne moremo v poštev jemati. Te šole obiskujejo le posamezni sinovi premožnejših starišev, in mnogo od teh se jih niti ne povrne več v očetovo hišo, temveč si iščejo drugod boljših služb. Deloma pa tudi niso vse te šole tako urejene, kakor bi to zahteval njihov namen, kar je gotovo tudi vzrok, da se naše ljudstvo, kar je obče znano, za te šole tako malo zanima.

Se je-li po tem takem čuditi, da med našim kmetskimi ljudstvom skoraj ni najti sledú umnega kmetijstva? Kako naj vendar naš kmet postane umen gospodar, ako popolnoma pogreša potrebnih naukov? Prvo je odvisno od drugega; najpoprej je treba reč dobro

poznati in potem še le je mogoče delovati na podlagi tega spoznanja. Da si tedaj naš kmet pridobi vsaj nekaj in najpotrebnejših nauk iz kmetijstva, kam se naj zateče? Kam drugam, nego k ljudski šoli, ki mu je v mnogih slučajih jedino pristopni učilni zavod. Ljudskošolski pouk se mora toraj tako urediti, da se bode kolikor mogoče oziral tudi na kmetijstvo. Mogoče je pa, da bi kdo temu oporekal, češ da mora ljudskošolski pouk imeti značaj splošnosti, ljudska šola ima gojiti in učiti le tiste znanosti, ki so vsakemu človeku brez ozira na njegov prihodnji poklic potrebne. Priznati tudi moramo, da je naš sedanjí ljudskošolski pouk bolj ali manj na tem načelu osnovan. Tisti, ki zahtevajo splošen pouk mladine brez vsakega ozira na prihodnji stan, hočejo ravno po splošnosti pouka vse človeštvo v bolj ali manj jednako zmes spremeniti, ter tako odpraviti že od stvarnika postavljene razlike med posameznimi stanovi. Pozabijo pa pri tem, da pravi smoter odgoje ni v tem, da si otroci pridobé prav veliko mnogovrstnih znanostij, temveč v tem, da postanejo koristni udje človeške družbe, da postanejo sposobni za vse to, kar bode življenje od njih tirjalo, da postanejo srečni v svojih razmerah, v svojem stanu. Ta sreča pa se ne doseže, ako se od stvarnika postavljene razlike med posameznimi stanovi porušijo, ampak le tedaj, ako se vsak človek z razmerami, s katerimi ga je previdnost božja obdala, spoprijazni, ako se mu podado sredstva, s pripomočjo katerih se zamore uspešno z življenjem boriti ter tako v svojem stanu srečen in zadovoljen postati. V tem smislu govori tudi Grube, ko pravi: „Prav važno je tudi pri odgoji človeka, da se že od prve mladosti oziramo na njegov prihodnji poklic in stan. Človeka odgojiti v vsakem stanu in poklicu, v vseh narodnih in družbinskih razmerah, to je bil in je smoter vsake prave odgoje. Potrebno je tedaj, da človeka tako odgojimo, da se spoprijazni z okolščinami, ki ga obdavajo, da odgojimo človeka tako, da postane dober delavec, kmet, umetnik. Ako so hoteli dosedaj človeka odgojevati brez ozira na njegovo individualiteto, tedaj je sedaj potrebno, da se ustanovi splošna omika na podlagi individualitete. Ako se je poprej smoter prave človeške odgoje iskal pred vsem v znanju in vednostih, tedaj je sedaj potrebno, da ga iščemo v dejanju in volji; ako je poprej odgoja merila na to, da se posamezniku njegov stan ogrení, tako je sedaj potrebno, da vzbujamo ljubezen do stanu, ponos do poklica s tem, da ga odgojimo ravno za ta stan. Še le potem bode odgoja postala značajna, kadar se bode mladina tako odgojevala, da postane vsak srečen v svojem stanu in vsak ponosen na svoj od Boga mu odločen poklic. Potem bode postala odgoja, ker se bode opirala na naravne razmere učencev, v istini tudi naravna. Omika za vse, to hočemo, to tirjamo: vendar pozabiti ne smemo, vsakemu po svoje, suum cuique! Zakaj je vendar dandanes tako malo trdnih značajev? Gotovo le zato, ker se smoter splošne omike ni dobro umel, ker se hočejo splošni omiki na ljubo odpraviti naravne razlike stanov, ker se duh človeški ni spoprijaznil z naravo, ker se naše narodne in politične razmere križajo, ker se naravne skupine nenaravno razdružujejo.“*)

Skoraj jednako se je izrazil tudi grof Beleredi v državnem zboru dunajskem, ko je rekel: „Gotovo je jako važno, da se mladini že pri prvem pouku položi v sree kal zadovoljnosti, da postane zadovoljna in srečna v svojih razmerah v tistem svojem poklicu, katerega bode večina nastopila.“**)

(Dalje prih.)

*) Grube: „Friedleben der Seele“. **) Stenografičen zapisnik sej državnega zbora dunajskega l. 1883.

Slovniška obravnava berilne vaje „12. Varičnost“.

(Konec.)

B. Čitaj drugi odstavek, ki se začenja: Kmet prijazno sprejme te tujce itd. do pike.

Ali je v tem stavku kak predlog? — „ž“ v. V katerem sklonu stoji osebni zaimek „njim“? — 6. skl. — Kateri sklon zahteva toraj „ž“? — druživnik.

Ali se ta predlog vselej tako piše „ž“? — piše se tudi z, s, sè.

Kdaj se piše jeden, kdaj drug?

Zapomnite si! Pred a, e, i, o, u, in pred b, d, g, j, l, m, n, r, v, z, ž, se piše z (te si tako-le zapomnite: bedegeje, elemener, vežeže) pred drugimi se piše s; pred sikaveci in šumeveci se mesto s piše tudi lahko sè; pred nj se pa mesto z rad piše ž, pa je vendar oboje prav.

Pazite! Če bi kdo rekel: Hlapec ž njive vozi ječmen. Povej od vsakega samostavnika, v katerem sklonu je. — „ž njive“ 2 skl. — Če bi pa mesto njive rekli „polje“ — kako bomo zdaj pisali predlog? — s.

Če pa rečem: Ta ukaz je prišel z Dunaja — je-li prav, da se piše predlog z?

V katerem sklonu stoji „s polja“ „z Dunaja“?

Na vprašanje: s kom? — s čim? zahteva predlog z, s, sè, ž — 6 skl.; na vprašanje od kod? pa zahteva 2 skl.

Kdo vé še kak primerljaj, v katerem se ta predlog rabi z dvema sklonoma? Čitaj pravilo str. 204.

Čitaj tretji stavek: Dobé ga pred hlevom itd.

Kateri predlog se nahaja v tem stavku? Kateri sklon zahteva tukaj predlog pred! Kje so meščanje kmeta dobili? — pred hlevom. Stavite ta stavek v množino! Stavite mesto „hlev“ „hiša“ — kako se bo zdaj reklo? Določite tudi tukaj sklone.

Kam so šli meščanje kmeta iskat? — pred hlev. V katerem sklonu stoji samostavnik „pred — hlev“? — to je toživnik. Tudi pred zahteva dva sklona.

Čitaj pravilo na str. 204.

Poiščite od vsakega predloga med, nad, pod, pred — po jeden primerljaj takó, da predlog zahteva po dva sklona. V tretji vrsti je tudi jeden predlog. Kateri? — za. Poiščite vsak po jeden stavek, v katerem se nahaja predlog za. — Dajte mi platna za tri srajce. V katerem sklonu stoji — za tri srajce? Družina sedi za mizo. V katerem sklonu je samostavnik za mizo? Skrij se za hrast! — V katerem sklonu je za hrast? Kdo pa sedi za tvojim hrbtom? V katerem sklonu je za hrbtom?

Če bi pa rekel: Ta šola je bila že za časa Marije Terezije osnovana. — Kateri sklon je za časa Marije Terezije? Katere sklone toraj zahteva predlog za?

Predlog za se rabi s tremi skloni in sicer: Na vprašanje kam s 4. sklonom (in za koga?) na vprašanje kje s 6. sklonom in na vprašanje kedaj z 2. sklonom.

Čitaj pravilo na str. 205.

Poiščite več stavkov, v katerih se predlog (z s, sè, ž) rabi z raznimi skloni.

Naloga. Zapišite vse predloge, ki zahtevajo po dva (ali več) sklona, vporabite vsak predlog v stavkih z raznimi skloni. Osebe, število, čas in obliko stavkov si izvolite sami!

Razna ponovila.

Katerega besednega razpola je varičnost? — pri izgovarjanju varičnost se i le malo sme slišati, je polglasen; nekateri ga celo v pisavi izpuščajo in pišejo samo „varčnost“. Kateri vé kak primerljaj, v katerem je i polglasen, in da ga nekateri tudi v pisavi spuščajo? — tovariš, tovarš; stariši, starši i. dr.

Kateri samostavniki so ženskega spola? Iz predlog — 2. skl.; necega nedoloč. zaim.; malega pridev. sr. sp., 2. skl. jed.; stopnjajte pridevnik mal a, o.; izpeljite iz tega pridevnika mal kak samostavnik malenkost; mesta, samostav., sred. spola, 2. skl. jed.

Kateri samostavniki so srednjega spola? je pomožni glagol — sem — biti, je 3. oseb. jed. štev.; poslalo glag. nedoloč. poslati, sedanji čas — pošljem, pretekli čas — poslal, a, o, trpv. delež. pret. č. poslan, a, o; napravite iz tega samostav. — poslanec; oblastvo samostav. sr. sp. 1. skl. jed.; nekaj nedoloč. štev.; meščanov samostav. m. sp. 2. skl. mn. — Od katere besede je izpeljan samostav. meščan?

Kateri samostavniki so mošk. spola? Povej nekaj samostavnikov, ki se končujejo na *a*, pa so vendar mošk. spola, starešina, vojvoda i. dr.; v predlog 4. in 5. skl.; bližnje pridev. ž. sp. 4 skl. mn.; vasi samostav. ž. sp. 4 skl. mn.; da trdv. vez.; katere veznike še poznate? bi členec, tudi veznik, tam krajev. prislov; katere krajev. prislove še veste imenovati? kaj nedoloč. zaim. — napravite iz njega prašalni zaimek; nabrati glagol — nedoloč. — nabrati, — sestavljen iz predloga na in brati; deležniki — od brati, braje, beroč (zakaj ne bereč?) glagolnik — branje, kak samostav. — berač.; za predlog 2. 4. 6. skl.; ubožne pridev., — ubog, samostav. ubožec *g* se tú spremeni v sorodni *ž*; kateri vé še kak primerljaj, kjer se *g* in *ž* menjujeta? — strigel — strigen strižen; vrgel, vržen, vržen, plug — plugiti, plužiti itd. mestne pridev. iz samostav. mesto. Kako se delajo iz samostavnikov pridevniki?

Povejte nekaj takšnih končnic! — *n, na, no* mizen, mizna, mizno; *ov, ova ovo*, bratov, *a, o, ski, ska, sko* mesarski, *a, o*, itd. itd. Ali se taki iz samostavnikov izpeljani pridevniki dadó kaj stopnjevati? Kateri prelogi se še ne dadó stopnjevati? — pogorelec samost. m. sp. 4. skl. mn. — Napravite iz tega kak glagol — pogoreti; s čim je sestavljen? — *pogoreti*, — še kak samostavnik — pogorišče.

Ponovilo o stavku.

Čitaj v osmi vrsti „Ta gospodar itd.“ prvi stavek: „Ta gospodar je skop“. Povej goli prosti stavek! — gospodar je skop. Katera beseda je osebek? — gospodar, — dopovedek — skop. Kaj je besedica „je“? — vezilo. Kaj je beseda „ta“? — prilastek.

Katere besede imenujemo prilastke? — ki samostavnike v stavku pojasnjujejo. Katere besede se morejo kot prilastki rabiti? — pridevniki, zaimki, števniki. Kateri so bistveni deli stavkovi? — Kako se imenujejo drugi stavkovi deli? — Kaj je stavek? — Kako se imenuje stavek, ki ima razven bistvenih tudi pridjane stavkove dele?

Čitaj drugi odstavek: Kmet prav prijazno sprejme te tujce; — povej goli prosti stavek! Kako se imenuje pridjani del: „te tujce“? — je dopolnilo. V katerem sklonu stoji dopolnilo „te tujce“? — v 4 skl. V katerem sklonu bi še dopolnilo lahko stalo? — v rodivniku, dajavniku ali pa s kakim predlogom v raznih sklonih.

Kako se imenuje stavkov pridjani del „prav prijazno“? — prislovno določilo.

Čitaj pravilo o prislovnem določilu str. 206 dol na sredi: Razen prilastka itd.

Povejte stavek: Kmet prijazno sprejme te tujce *a)* v prihodnjem *b)* v preteklem času.

Povejte ta stavek nikavno: „Kmet ne sprejme prav prijazno teh tujcev. V trdivnem stavku ste rekli; „te tujce.“ v nikavnem pa: „teh tujcev“. Kakšen razloček je tukaj? — V trdivnem stavku je toživnik, v nikavnem pa stoji rodivnik.

Čitaj dol niže stavek: naznanijo mu svojo ponižno prošnjo.

Povejte ta stavek nikavno! — ne naznanijo mu svoje ponižne prošnje. V katerem sklonu stoji „ponižno prošnjo“? V katerem stoji v nikavnem stavku „ponižne prošnje“? — „ponižno prošnjo“ stoji v toživniku, — „ponižne prošnje“ v nikavnem stavku pa je rodivnik. Toživnik v trdivnem stavku se spremeni v nikavnem stavku v rodivnik.

Čitaj pravilo str. 202, § 49.

Stavite stavek: „Kmet prav prijazno sprejme te tujce“ — v prašavno obliko. — Ali kmet prav prijazno sprejme te tujce? — Nikavno-prašavno: Ali kmet ne sprejme prav prijazno teh tujcev! — Povejte ta stavek velevno-trdivno! — Kako se bo glasil velevno-nikavno? Povej ta stavek želeavno; — želeavno-nikavno!

Kakšno ločilo se stavi konec pripovedovalnega stavka? — Pika. — Konec prašavnega stavka? — Prašaj. Konec velevnega stavka se stavi klicaj, tako tudi na koncu želeavnega stavka.

Kdaj se še stavi klicaj? Kdaj se za klicajem ne piše z veliko začetno črko?

Mnogo podobnih ponovil se dá pri slovniškeji obravnavi kakega berila navesti; vendar pa ni svetováti več raznih slovniških odstavkov in raznih pravil pri isteji berilnej vaji ob jednom na novo jemati, ker berilna vaja, ki ni navlašé pisana slovniškeji obravnavi, ima vendar v prvej vrsti služiti drugim namenom, da je za posamezne slučaje. N. pr. če je treba obravnati predlog, je nedvoumljivo, da je treba poiskati berilo, ki ima mnogo predlogov takšnih, kakoršnih ravno potrebujemo; ali če nam je priučevati „mestnik“, je treba poiskati berila, v katerem se ta sklon obilo nahaja v raznih številih in za razne spole, da je na posamezne slučaje take, kakor že rečeno, treba poseben ozir na „odbranje“ jemati, tega ni treba dokazovati.

Prav odbrane obravnave slovniških beril, če se le vsaj deloma marljivo in potrebam zadostujoče izpeljujejo, ne ostanejo brez vidnega uspeha.

Valentin Jarc.

Pisma iz Gradca.

I.

Ko so se po deželi, posebno po Kranjskem, osnovalé takozvane obrtno-nadaljevalne šole, pokazalo se je stoprav kako nedostatno so izobraženi ljudski učitelji v risanju. Nečem trditi, da ni izjem, ki so že po natori za ta predmet bolj vsposobljeni od drugih tovarišev, a večina ljudskih učiteljev, posebno oni, ki so svoje študije dovršili na ljubljanski pripravnišnici, mora priznati, da so bile ure za prostoročno risanje za nje zgubljene, da se v teku dolgih štirih let niso toliko naučili, kolikor bi bili v tem dolgem času lahko zmogli. —

To videči so nadzorniki zgoraj navedenih šol jeli delati na to, da se osnutje na c. kr. državni obrtni šoli v Gradcu tečaj za učitelje risanja na obrtno-nadaljevalnih šolah. — Visoko c. kr. naučno ministerstvo je tej potrebi radovoljno ugodilo in tečaj se je pričel v dan 1. marcija t. l. Ker denarna sredstva, ki so bila slavni c. kr. deželni vladi kranjski v ta namen na razpolago, niso bila prevelika, odposlala je samo pet kranjskih učiteljev v Gradec; štajerski in koroški učitelji pa so prišli v ta kurz brez vsakoje zajamčene podpore; kar so dobili denarja v podporo, izprosili so stoprav za časa njihovega bivanja v Gradcu. To je bil baje tudi glavni vzrok, da so prihiteli v tako pičem številu, namreč dva iz Koroškega in 7 iz Štajerskega.

Novemu življenju smo se hitro privadili, in da-si je bilo na teden predpisano po 34 ur šole, pridjali smo prostovoljno še nekaj ur, tako da smo povprečno sedeli po 10 ur na dan.

Predmeti našega učenja bili so pa tudi velezanimivi; brez izjeme bili so za nas nova materija, novo sredstvo za razširjenje našega duševnega obzorja, za bistrenje našega duha.

Pred vsem naj omenim tu opisnega merstva. Kdor se je v svojem življenju kdaj pečal s tem predmetom, pritegnil mi bode gotovo, da je jako zanimiv. Vendar pa moram priznati, da bi mu pri vsem tem

ne bili kos ob tolikem številu ur — izključno predavalo se je več ko dva meseca po 15 ur na teden — da nismo imeli za ta predmet izvrstnega metodika, visokorodnega gospoda profesorja Julija pl. Siegl-a, in da nam niso bila na razpolago vsakovrstna učila, s katerimi je graška državna obrtna šola, skoro bi rekel, preobilo založena.

V napominjanem kratkem času predelali smo vso stvar predpisano za višje realke in poleg tega še nekaj druge tvarine zgolj praktične vrednosti.

Ker je gospod Julij pl. Siegl zajedno vladni komisar in nadzornik obrtno-nadaljevalnih šol na Kranjskem, zanimal se je tudi za to, da smo se do dobrega priučili geometričnemu risanju. Tudi temu predmetu je posvetil vse svoje sile ter nam s svojim duhovitim predavanjem pokazal praktično stran njegovo za vsakega obrtnika.

Obili nauki padli so pa tudi na rodovitna tla, in telesni ter duševni trud profesorjev obrodil je obilen sad. To je pokazal pismeni in ustmeni izpit, ki se je pri vseh vrlo dobro obnesel. Da pa vendar ne bo kdo izmed cenjenih čitateljev izrekel sodbe, ki je za take slučaje navadna, češ, tako hudo pa vendar ni bilo, omenim naj le še to, da je pri pismenem izpitu iz opisnega merstva dobil vsak izmed nas drugo nalogo, in da je ustmeni izpit trajal za vsakega skoro jedno celo uro. —

Častitim gospodom tovarišem priporočal bi za slučaj, da se hoté pečati s tema predmetoma, te-le spise: „Das geometrische Linearzeichnen“ von Prof. G. Delabar II. Heft, nadalje: „Die Lehre von der Beleuchtung und Schattierung (Schattenlehre) von Prof. G. Delabar, II. Heft, nadalje: „Die Lehre von der Beleuchtung und Schattierung (Schattenlehre) von Prof. G. Delabar, V. Heft in pa jako interesantno delce našega profesorja: „Schattenconstructionen an Umdrehungskörpern mit Rücksicht auf die praktischen Bedürfnisse im Architektur- und im kunstgewerb-

lichen Fachzeichnen“. Zusammengestellt von Julius Ritter v. Siegl, Professor an der k. k. Staatsgewerbeschule in Graz. Wien 1886, Verlag Alfred Hölder.

Predno nadalje pišem, omenim naj, da je profesor G. Delabar izdal 11 zvezkov obsežno delo z naslovom: „Anleitung zum Linearzeichnen“, ki so vsi jednako hvalevredno in poučljivo spisani. Da mi jih pa pri posameznih predmetih ne bode treba vselej posebe navajati, naštejem naj jih tu, z opombo, da so za vse predmete priporočila vredni, če tudi jih v prihodnje poleg drugih avtorjev navajal ne boti. So pa ti-le:

I. zvezek: „Das geometrische Linearzeichnen“.

II. zvezek: „Die Elemente der darstellenden Geometrie“.

III. zvezek: „Die weitere Ausführung der rechtwinkligen Projectionsart nebst einem Anhang über die projectivischen Verwandtschaften der neueren

Geometrie und insbesondere über die centrische Collocation und Affinität“.

IV. zvezek: „Die Polar- und Parallelperspective“.

V. zvezek: „Die Lehre von der Beleuchtung und Schattierung mit einem Anhang: Das Wichtigste aus der Farbenlehre“.

VI. zvezek: „Die Säulenordnungen und das Wichtigste über Bauentwürfe und Bauausführung“.

VII. zvezek: „Die wichtigsten Steinconstructions“.

VIII. zvezek: „Die wichtigsten Holzconstructions mit den Zimmerer-, Schreiner- und Glaserarbeiten“.

IX. zvezek: „Die wichtigsten Eisenconstructions mit den Schmiede- und Schlosserarbeiten“.

X. zvezek: „Die wichtigsten Maschinenelemente“.

XI. zvezek: „Die wichtigsten Kraftmaschinen“.

XII. zvezek: „Die wichtigsten Arbeitsmaschinen“.

Ignacijev.

Dopisi in druge vesti.

Iz konjiškega okraja. Učitelji konjiškega okraja imeli smo dne 23. avgusta t. l. v Konjicah uradno konferencijo, katere smo se razun dveh zadržanih g. tovarišev udeležili vsi učitelji in učiteljice. Zborovanju je predsedoval c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Bl. Ambrožič, kateri ga točno, ob 9. uri zjutraj s prijaznim pozdravom pričujočih konferenčnih članov otvori, spominjajoč se imenitnega in veseliga dogodljaja v Najvišjej cesarskej rodovini — poroke presvitle gospé nadvojvodinje Marije Valerije — ter zakliče sè zbranim učiteljskim osebjem trikratni „Hoch!“ na presvitlega cesarja.

Tudi se spominja Njega ekselence gosp. c. kr. namestnika barona Kibeck-a, kateri je pred kratkim obhajal dvajsetletnico svojega službovanja kot namestnik na Štajerskem. Z burnimi „Hoch!“ pokaže zbrano učiteljstvo udanost in spoštljivost do predsednika visokega c. kr. deželnega sveta.

Zapisnikarjema sta bila izvoljena Fr. Leskovar (Špitalič) in gosp. Friderik Lang (Loče).

Iz obširnega poročila c. kr. nadzornika, katero je za tem sledilo, povzamemo, da je učiteljstvo tudi v tem šolskem letu storilo svoje dolžnost ter doseglo v obče povoljne uspehe. Gledé posameznih učnih predmetov podaje nam gosp. predsednik naslanjaje se na to, kar je bilo v pretečenem letu pogovorjeno, za računstvo, realne predmete, risanje, petje telovadbo in ženska ročna dela kaj dobrih migljajev, za katere smo mu prav hvaležni.

Po prečitanju ukazov letošnjega šolsk. leta razpravljal je gosp. nadučitelj P. Leitgeb (Loče) vprašanje: „Kako-li zamore ljudska šola pospeševalno upljevati na razvoj otroškega srca?“

Priznati moramo, da je gosp. poročevalec svojo nalogo v občno zadovoljnost rešil, kar priča najbolj

to, da so bile vse po njem obširno in temeljito sestavljene točke brez debate jednoglasno in nesprenjeno vsprejete.

O vprašanju: „Kaj se naj iz matematične geografije v ljudski šoli poučuje?“ poročal je gosp. učitelj Al. Seidler (Konjice). Tudi ta poročevalec je prav obširno razpravljal svojo nalogo ter nam konečno na teluriju praktično pokazal, kako se ima obravnavati v ljudski šoli solnčni in lunini mrak in druge prikazni. Njegovi marljivo sestavljeni stavki so se po kratki debati, katere so se udeležili g. Wankmüller, Malenšek in gdč. Cidrich nesprenjeno vsprejeli.

Za tem razpravlja g. J. Benko (Prihova) vprašanje: „Kako naj se lepopisje na vseh stopinjah ljudske šole poučuje in katere pismenske oblike naj se rabijo?“

Ko je poročevalec svojo nalogo rešil, unela se je o tem predmetu kaj živahaa debata. Vendar pa so se po g. poročevalcu sestavljeni stavki z majhno spremembo le vsprejeli.

Učiteljstvo tega okraja se zjedini, da bo pri poučevanju tudi v prihodnje rabilo „Nežiderske pisánke in risánke“.

Poročilo knjižničnega odbora se brez vsake opombe vzame na znanje in se odobri.

Pri volitvi stalnega odbora, kateri ima ob jednem tudi opravila knjižničnega odbora, so bili izvoljeni gg.: Kapun, Leitgeb, Malenšek, Tribnik in Zirngast.

Ker samostalnih predlogov ni bilo, zahvali se g. predsednik g. poročevalcem za njihov trud, kakor tudi vsem drugim udom za njih vztrajnost ter zaključí konferencijo ob 2. uri popoldne. Gospod nadučitelj P. Kapun se potem g. predsedniku v imenu zbranega učiteljstva zahvali za spretno in nepristransko voditeljstvo konferencije.

Kartuzijan.

(Imenovanje). Gospod Henrik Schreiner, c. kr. profesor na učiteljskišči v Bolcanu, imenovan je ravnateljem na mariborskem učiteljskišči. Mi vrlému strokovnjaku in sotrudniku našemu prav iz srca čestitamo.

(Priznanje.) Gospodu Ivan Miklošič-u, tukajšnjemu c. kr. vadniškemu učitelju, ki je stopil v zaslužni pokoj, izrekel je minister za uk in bogočastje za dolgoletno uspešno delovanje svoje priznanje, c. kr. dež. šolski svet štajerski pa istim povodom svojo zahvalo. Mi se tega priznanja tembolj veselimo, ker smo prepričani, da si ga je vrli šolski veteran prav pošteno zaslužil. Želimo mu, da bi zaslužen upokojnino krepek in čil na duhu in telu zadovoljno in srečno vžival še mnogaja leta!

Spremembe pri učiteljstvu. Na Goriškem: Gspdc. Bisail Bibijana, poduč. v Šempašu imenovana je za učiteljico v dež. gluho-nemnici; na njeno mesto pride gspdc. Josipina Černigoj pl. Bozizio za namestovalno učiteljico. — Gospodičina Sofija Haunel, suplentinja na c. kr. ženski vadnici v Gorici, imenovana je za definitivno podučiteljico ravno tu. — Gospod Jožef Zorn, začasni učitelj v Ravnici gre na Banjšice, na njegovo mesto v Ravnico pa pride za provizoričnega učitelja gosp. Jožef Šušmelj, poduč. pri Sv. Križu. K Sv. Križu pride za podučiteljico izprašana učiteljska kandidatinja gospodičina Otilija Jug. — Gospodičina Ana Lukman, podučiteljica v Ozeljanu je radi bolehnosti službo zapustila.

Raznoternosti.

[Klavirska šola], ki jo sklada g. Ant. Foerster po Lipski firmi Engelmann & Mühlberg pa izdaja naša „Glasbena Matica“, je zdaj dokončana s 4. zvezkom. Cela šola ima 156 strani velikega formata, jako lične oblike. Cena zadnjemu debelemu zvezku je 1 gld. 30 kr., gotovo nenavadno nizka.

[Gosp. dr. Benjamin Ipavec], znani naš skladatelj, dovršil je spevoigro v treh dejanjih, kateri je napisal libretto g. A. Funtek.

[Vatikanska knjižnica.] ki ima nad 50.000 zvezkov in 25.000 dragocenih latinskih grških in orijentalnih rokopisov, bode odslej odprta tudi občinstvu. Papež Leon XIII. odredil je, da bode pristop v knjižnico prost in ne bode treba več posebnega dovoljenja papeževega tajništva, kakor je bilo dosedaj, ko se je dajalo tako dovoljenje le učenjakom. Ta odredba pozdravila se je v Rimu s splošnim zadovoljstvom.

[Izložba novin.] Bodoče leto bode v Palermu izložba novin, katera namerava zbrati kolikor mogoče vse novine in časopise, kar jih je kdaj bilo in kar jih je na svetu. Zanimiva ta razstava bode mednarodna.

[Muzej v Črnigori.] Kakor poroča „Glas Crnogorca“ dobila bode tudi Črnanogorci svoj deželni muzej. Knez, s čegar pripomočjo se je zgradil „Zetski dom“, v katerem se ima tudi namestiti muzej, ukazal je, pričeti izkopavanja blizu stare Đukle. Vse, kar se je ondu našlo, izvzemši stvari, ki si jih je obdržal knez sam, prišlo bode v muzej. V muzej se bode tudi uvrstila zbirka egiptovskih starin, ki jih je imel bivši Sarajevski metropolit Hadži-Sava Košanović.

[Kdaj žanjejo po svetu?] Ni ga meseca, da bi v kakem kraju po svetu ne spravljali pridelkov. V januariju, ko je pri nas zemlja pokrita s snegom, spravljajo žito v Avstraliji, Novi Seelandiji in v nekaterih krajih chilске in argentinske republike. V februariju začenja se žetev v Indiji in Gorenjem Egiptu.

V Spodnjem Egiptu žanjejo v marciju. V aprilu spravljajo pridelke na ciprskem otoku, v Perziji, Mali Aziji, Mehiki in na Kubi. V maju je žetev v Algerii, Srednji Aziji, Kitaju, Japanu, Maroku ter v severnoameriških državah Texas in Florida. V juniju je žito zrelo v pridunavskih državah, na Grškem, na Ogerskem, v Južni Rusiji, Italiji, na Španjskem, Portugalskem, Južnem Francoskem, v severnoameriških državah Kalifornija, Louisiana, Missisipi, Alabama, Georgija, Tenesse, Virginija, Utah, Kolorado in Missouri. V juliju se spravljajo pridelki v Avstro-Ogerskem, Nemčiji, Severnem Francoskem, Švici, Rusiji, Angliji in na Poljskem. V avgustu žanjejo v Belgiji, Holandiji, Severni Angliji, Kolumbiji in Manitobi. V septembru spravljajo pridelke na Škotskem, Švedskem, Norveškem in Severnem Ruskem, h kratu pa začno v Ameriki spravljati koruzo. V oktobru neha žetev na Severnem Škotskem. V novembru in decembru pa spravljajo žito v Peruju, Južni Afriki in Zapadni Indiji.

Vabilo k prvemu občnemu zboru „radovljiškega učiteljskega društva“ dne 18. septembra t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju radovljiškem. Vspored: 1. Nagovor zač. predsednika; 2. volitev odbora in pevovodje; 3. vpisovanje pravih in podpornih članov; 4. posebni nasveti. Ne dvomimo, da se bodo vsi gospodje tovariši učitelji, gospodičine tovarišice učiteljice in šolski prijatelji toli zaželjenega prvega zborovanja okrajnega učiteljskega društva radovljiškega gotovo udeležili. Da bode možno delovati novemu društvu v prosep narodnega šolstva, treba vzajemnosti; kajti — „v slogi je moč“. Na svidenje! Odbor.

Vabilo na naročbo. (Zemljepisni atlas.) V rokopisu imam pripravljen slovenski zemljepisni atlas za šole. Ako se oglasi dovolj naročnikov, založil bi ga sam. Cena jednemu iztisu bode 1 gld. Naročnine ni treba naprej pošiljati.

Krško, 27. avg. 1890.

J. Lapajne.

Razpis natečajev.

Št. 595.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v **Artiču** se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem (1 soba) definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, potom predstojnega okr. šolskega sveta **do 10. dne oktobra 1890** pri krajnem šolskem svetu v **Brtiču**, pošta Brežice.

Okr. šolski svet v Brežicah, dne 30. avg. 1890.

1-2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 978.

Podučiteljsko mesto.

Na četirirazrednici pri **sv. Urbanu** poleg **Ptuja** se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno, ali — in takej tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 29. septembra t. l.** pri krajnem šolskem svetu **sv. Urban** poleg **Ptuja**.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 2. septembra 1890.

1-2

Predsednik: Ranner s. r.

Št. 1492.

Razpis učiteljskih služeb.

V tem okraju se razpisuje s tem:

1. Nadučiteljska služba dvorazr. v **Št. Andražu**;
2. služba učitelja-voditelja jednorazredn. v **Ravnici**;
3. službi učiteljic v **Biljah** in **Kanal**. Dohodki vseh služeb so III. plač. vrste poleg dež. š. postav 10. marca 1870 in 4. marca 1879.

Prošnje s postavnimi spričevali sposobnostij je vložiti **do 22. oktobra 1890** semle po predstavljenih oblastnijah.

C. kr. okr. šolski svet v Gorici, 29. avg. 1890.

Št. 578.

Dve učiteljski službi.

Na dvorazrednih ljudskih šolah v **Svetini** (celjski šolski okraj) in pri **sv. Florijanu v Doliču** (šolski okr. konjiški) se mesti učitelja in šolskega voditelja, prvo z dohodki po III., drugo pa po IV. plačilnem razredu in s prostim stanovanjem definitivno, eventualno tudi provizorično umeščate.

Prosilci naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in sposobni za subsidiaričen pouk v katoliškem veronauku potom predstojnega okrajn. šolskega sveta **do 30. sept. 1890** pri krajnem šolskem svetu v **Svetini** pošta **Št. Lenart** v **Misljinji**.

Okr. šolski svet Celje, dne 18. avgusta 1890.

Za predsednika: Bl. Ambrožič s. r.

Št. 343.

Nadučiteljsko mesto.

Na četirirazredni ljudski šoli **Slatina** se nadučiteljsko mesto z dohodki po II. plačilni vrsti zbog stalnega umeščanja vnovič razpisuje.

Prositelji za to mesto naj vložijo svoje obložene molbe z dokazom, da so zmožni v nemškem in slovenskem jeziku in v katoliškem veronauku poučevati, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 1. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu **sv. Križ** pri **Slatini**.

Okr. šolski svet Rogatec, 20. dne avg. 1890.

2-2

Predsednik: Marek s. r.

Št. 943.

Učiteljska in podučiteljska služba.

Na ljudski šoli pri **sv. Vidu** poleg **Ptuja** se jedna učiteljska in jedna podučiteljska služba z dohodki po IV. plačilni vrsti in s prostim stanovanjem stalno umeščate.

Prosilci naj svoje redno obložene molbe potom predstojnega okrajnega šolskega sveta vložijo **do 1. oktobra t. l.** pri krajnem šolskem svetu **sv. Vid** poleg **Ptuja**.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 20. avgusta 1890.

2-2

Predsednik: Marek s. r.

Pri upravništvu „Popotnika“ v **Mariboru**, Reiserstrasse št. 8, ali v tiskarni sv. Cirila, Koroške ulice št. 5, se dobiva:

Marka Fabija Kvintilijana

govorniški pouk.

Prevel, uvod in komentar

spisal

Franco Brežnik,

c. kr. profesor v Rudolfovem.

Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

O tej knjigi piše „Slovanski Svet“ v svoji 3. letošnji številki med drugim tako-le:

„Tu je gledó na slovensko književnost novo delo, ki obsega ne samo prevod, ampak tudi mnogo zgodovinskih in drugačnih pojasní. Mnogo je takega, česar ne vedó niti oni, ki so se učili stare zgodovine, grčine in latinščine. Učiteljem in učiteljicam osnovnih šol bo ta knjiga velíko koristila in je takó rekoč dopolnilna knjiga pedagoških del, katera je začelo izdajati slovensko učitelstvo. Temu mi posebno in iskreno priporočamo vrlo izdelano knjigo Brežnik-ovo; zagotavljamo, da si učitelstvo zadobi velik zaklad, koristen njemu in narodu, ako se ugloboje v misli tega spisa.“

Vsebina. I. „Rimskemu Katoliku“ v odgovor. (Dr. T. Romih.) — II. Andrej Praprotnik. (X.) — III. Petje. (Za nagrado.) (Konec.) — IV. Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole. (Fr. Praprotnik.) (II.) — V. Slovníška obravnava berilne vaje „12. Varičnost“. (Val. Jarc.) (Konec.) — VI. Pisma iz Gradca. (I.) (Ignacijev.) — VII. Dopisi in druge vesti. — VIII. Raznoternosti. — IX. Natečaji in Inserat.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)